

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikk

Osztályozás

72

Szerző

Hely

Cím

Városi házak botránya

Idő

1910

Forrás:

Pesti napló

Személy

Bp.

1910 IX/4

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

FŐVÁROS.

A városi házak botránya.

(Saját tudósítónktól.) Mikor a polgármester a városi építkezések nagyszabású terveivel előállott, örömmel és hálával állott mellé Budapest kiuzsázott lakossága. A városi házak nem megoldása lakásnyomoruságnak s az egyre nagyobbodó uzsornak, de mégis enyhítés, mégis valami jó a sok rossz között és az első jele annak, hogy a város mégsem nézi tétlenül a polgárai kinlódását. A tervek egy részéből valóság lett, áll már néhány városi ház, de azt, amit a polgármester jóakarattal és ambícióval kezdett, gyalázatosan fejezték be azok, akikre a házak építése és berendezése volt bizva. A város sem gyakorolta azt a lelkiismeretes és szigorú ellenőrzést, amelyre szükség lett volna s a vállalkozók ebben bizakodva olyan munkát végeztek, amelyet a legigénytelenebb öbudai sváb nem tűrne meg a maga vityillójában. A lakók még ma sem lagnak rendes lakásokban, a házakban még ma is olyan rendetlenség van, mintha ma kezdenék felszerelni azokat s a lakók el vannak keseredve, mert egyelőre nincs is kilátás arra, hogy ezeken a botrányos állapotokon segítsenek.

De, mielőtt felsorolnánk néhány jellemző példát, éppen kapóra jött egy jelentés, amely az építkezési program eddigi végrehajtásáról szól. Természetesen önérzefes és büszke, — a város meg van magával elégedve. A jelentés itt következik:

A főváros 1909-ben kezdett foglalkozni a lakás

hiánynak mind égetőbbé váló kérdésével. Dr. Bárczy István polgármester ezeknek az ügyeknek intézésére külön ügyosztályt szervezett, amelynek élére dr. Wildner Ödön tanácsjegyzőt és Kabdebó Gyula mérnököt osztotta be. Ennek az ügyosztálynak első munkája az a terjedelmes előterjesztés volt, amelyet a főváros tanácsa a lakásviszonyok javítása tárgyában a közgyűlésnek bemutatott és amelyben szükségbarakkok, népszállók, népotthonok, földszintes kis lakások, több emeletes kislakások bérházak és a bérházakban elhelyezett iskolák helyettesítésére építendő új iskolákra kerek számban 100 millió koronát kért. Az építkezés keresztülvétel három évre tervezte az előterjesztés és annak keresztülvitele után 10.000 lakás állott volna Budapest népének rendelkezésére, amelyből már az első évi ciklusra 33 millió korona költséggel 3300 lakás esett volna. A program megvalósításánál azonban rendkívüli akadályokkal kellett megküzdeni. Így például a nagy téglahiány a főváros hatóságát arra kényszerítette, hogy már az első évi ciklust is körülbelül a felére redukálja. Mindennek dacára sikerült a munkálatokat úgy vezetni, hogy már az első év 1909 novemberében 367 darab egy és két szobából álló lakás volt átadható a használatnak. A folytatódólagos építkezések eredményeként ez év augusztus 1-én 14 darab három és négyemeletes bérházban újabb 853, egy, kettős és háromszobás lakás létesült és a most építés alatt levő lakások, amelyeket november 1-én fognak rendeltetésükre átadni, 865-tel szaporítják a főváros által létesített lakások számát. Ezekon kívül a folyó évben átadás alá kerülő és a bérházakban elhelyezett iskolák helyett épített iskolák 500 lakást tesznek szabadabbá, úgy hogy egy esztendő leforgása alatt 3065 lakással szaporította az építési akció a főváros lakáslétszámát, nem számítva a népszállókban létesített száz lakófülkét. Ezek az építkezések összesen kerek számban 20 millió koronába kerültek s így, ha az építkezéseket ebben a keretben folytatják, a száz milliónyi teljes programot három év helyett öt év alatt fogják végrehajtani, ha csak az építkezési viszonyok időközben nem javulnak. A

jövő év programja egyelőre az idei év keretében mozog s így 1910. év őszéig 2000—3000 új lakás fog rendelkezésre állani.

Az eddig végrehajtott építkezések a következők: 1910 tavaszilag átadtak: 1. VIII., Gyáli-uti háromemeletes ház 192 lakással. 2. Fuvartelepi földszintes házak 160 lakással. 3. IX., Mihalkovits-téri földszintes házak 220 lakással. 4. IX., Haller-utcai földszintes házak 115 lakással. 5. VI., Aréna-uti földszintes házak 72 lakással. 6. Hungária-uti földszintes házak 76 lakással. 7. Kerepesi-uti földszintes házak 32 lakással. — 1910 augusztusában átadtak: 1. V., Berzencei-utcában négy házat. 2. VII., Hungária-uton hat házat. 3. VIII., Köztemető-uton egy házat. 4. VIII., Alföldi-utcában két házat és 5. IX., Üllői-uton egy házat, összesen 853 lakással. — 1910 szeptemberében átadtak: 1. I., Budafoki-uton földszintes házakban 100 lakást. 2. III., Bécsi-uton 125 kislakást. 3. VII., Százados-utcában 320 kislakást és 4. X., Kőbányai-uton 320 kislakást. Ez év novemberében átadják a használatnak a VI. kerületben épült Népszállót 400, és az V. kerületben épülő közjótékonyági intézetet

100 lakófülkével. Az itt felsorolt lakásokon kívül ebben a hónapban még 13 új iskola is megnyílik és pedig: III., Szentendrei-uton, V., Balaton-utcában, VI., Váci-uton, VI., Lehel-utcában, VII., Dembinszky-utcában, VII., Elemér-utcában, VII., Telep-utcában, VII., Hungária-uton, VIII., Vas-utcában, VIII., Bezerédi-utcában, IX., Mester-utcában, X., Halom-utcában. Ezek az iskolák eddigelé legnagyobbbrészt bérházakban voltak elhelyezve s áthelyezésük folytán 500 bérlakás szabadul fel úgy hogy az építési program első ciklusában 3565 új lakás áll a közönség rendelkezésére.

Igy fest ez papiroson és hivatalosan. De a valóság nemcsak szomorú, hanem olyan botrány, amelynek nem szabad megtorlatlanul maradnia. Igaz — és ez lesz a kifogás — hogy a házak építését és teljes felszerelését megakadályozta és hátráltatta

ros, amennyi a munkákat. Bizonyos, hogy a kijárók egész serege lepte el a városházát s a proviziót most a város fizeti. Hogy kicsodák ezek a vállalkozók és szállítók, arra elég lesz az az egy példa, hogy a takaréktüzhelyeket az összes városi házakba Ehrlich G. Gusztáv, az ismert klikk-főnöke és törzsfőnök szállítja. A törvénynek, a nyomtatásnak azonban eleget tettek. Dehogyan is Ehrlich szállítja a kályhát, hiszen ő városatyja léte lehet szállítási viszonyban a fővárossal, de az a viszonytársaság, amelyről mindenki tudja, hogy Ehrliché, de a törvény szerint nem az, mért ne kötne jó üzleteket a fővárossal? Olyan jókat, hogy a város drágábban veszi meg a takaréktüzhelyet, amikor sokat vesz, mint más, aki csak egy darabot vásárol?

A vállalkozók, ezek a különböző módon beprotégált vállalkozók semmibe sem vették a főváros érdekeit. Először kizárást rendeztek a maguk mulatságára, majd, amikor újból nekiláttak a munkának, folytatták ott, ahol elhagyták: lehetőleg a legrosszabbat adni a fővárosnak. A munkások, akik újra fölvetették a munkát, amerikaiztak s így majdnem úgy látszott, mintha a munkaadók is, a munkások is szövetséget kötöttek volna a főváros ellen. Ilyen módon nem lehet csudálkozni azon, hogy a városi házak, amelyekbe augusztus elsején már beköltöztek a lakók, még ma sincsenek készen s a mi készen van belőlük, abban sincsen semmi köszönet.

A Berzenczey-utcai, a Köztemető-uti s az Üllői-uti városi házakról van szó. Mikor a lakók behurcolkodtak, éppen csak az üres falak állottak a lakásokban, némelyikben még az se készen, úgy hogy több lakó kénytelen volt ideiglenesen a pincében elhelyezni a butorait. Történt aztán, hogy a pincéből ellopkodták a butorokat. Ki volt a tolvaj, ki segítette a lopásban, még máig sem lehetett megállapítani. Annyi bizonyos, hogy néhány nap alatt sok butornak lába kelt.

Kapu még egyik házban sincs, a fölépcsőházakat még nem lehet használni és a lift egyáltalán nem működik. Azóta ezeket már régen megcsinálhatták volna, de senki sem sietteti őket, csak a lakók, de azokra nem adnak semmit. Azok örüljenek, hogy lakást kaptak. Most, hogy be vannak rendezkedve, jönnek a mázolóak és bemázolják az ajtókat meg az ablakokat, de még örülhet az, akihez egyáltalán eljönnek. Lesznek, akik majd tavaszig fognak várni.

Az Üllői-uti házban sok olyan lakás van, amelyben az ablakokba még nem vágta be az üveget. A lakók panaszkodtak, jártak a gondnokhoz, a

nem történt semmi. Erre az egyik borralalót adott egy ott dolgozó munkásnak, hogy vágja be neki az üveget. Másnap már megvolt az ablaküvegek s az egész ház irgylte a szerencsés lakót, aki véletlenül kikottyanította, miképen jutott hozzá az üvegekhez. Egy másik lakó követni akarta a példáját s még nagyobb borralalót adott a munkásnak. Igen ám, de nem volt már több üveg. Erre a munkás fogta magát, kivágta a másik lakó ablaküvegeit, amelyeket az előtt való nap ő maga csinált meg és odarakta annak, aki nagyobb borralalót adott. Most veszekszenek, de az ablaküveg ott marad és senki sem törődik velük. Ugyanilyen borralalózás volt a pincék elosztásánál is. **A pincék meg vannak számozva a lakások szerint.**

De amelyik lakó nem volt megelégedve a pincéjével, annak jó borralalóért az ő számát egy jobb pincére szögezték föl s a rosszabb pince maradt annak, aki nem adott borralalót.

Az ablakok egyébként úgy vannak megcsinálva, hogy választani kell friss levegő és függöny között. Nincs az ablaknak felső része, hanem két egyenlő befelé nyíló részből áll, úgy hogy ha a lakó függönnyt tesz fel, nem tudja kinyitni az ablakot. Tehát: vagy függöny, vagy friss levegő. Mert az ablakon kívül elhelyezett vasredőnyre nem is gondoltak. Az drága. Az ajtókat s az ablakokat azonkívül úgy csinálták meg, hogy nem lehet bezárni azokat. A zárak olcsók, rosszak, a kilincsek nemkülönben s ha majd jön a tél, a városi házakban fog elfogyul a legtöbb szén.

A falak majdnem papírvékonyaságuk, a tapéták majdnem mindenütt kiütnek rajtuk s a villamosvezetékek elhelyezésében olyan bölcsen jártak el, hogy a szalóni tették a fürdőszoba mellé. Az Üllői-uti házban, amelyben nagyobb lakások vannak, úgy vezették a villanyt, hogy a hálószobába való kapcsolásokat nem az alkóvos, fürdőszoba mellett, egyenesen hálószobának épített szobába tették, hanem máshová. Persze mindenik lakó a hálószobája mellett akarja a fürdőszobát, mert mégis furcsa, hogy a szalonján vagy az ebédlőjén keresztül kelljen a fürdőszobájába mennie, de hiába kérik a kapcsolások áthelyezését, senki sem törődik velük. Ugyancsak az üllői-uti házban hetek óta el van romolva a vízvezeték, annyira, hogy a falak már átvannak nedvesedve, de észébe sem jut senkinek, hogy megcsináltassa.

A főváros tehetetlen a vállalkozókkal szemben. Vagy tán nem is akar eljárni ellenük, hiszen hetek óta panaszkodnak a lakók és mégsem csinál semmit. Ha a főváros el merne járni a vállalkozók ellen, ha azok nem volnának olyan vonatkozásban a fővárossal, mint amilyenben vannak, akkor csak egy mód

volna: vissza
 és nem kifizeti a lelkiismeretlenül megcsinált munkák árát. Végre is nem járja, hogy a lakók, akik olcsóbban bérelték ki a lakásokat, mintha magánházakban vették volna ki, a bérkülönbséget leszenvedjék.

A polgármester valószínűleg nem is tud ezekről. Ő megcsinálta a terveket, végrehajtotta azt, hogy megszavazták, de a házak építésére és berendezésére nézve már nem ő intézkedett. A polgármester nyári szabadságidejének egy részét Oroszországban töltötte. Nem lesz tehát nagy áldozat tőle, ha a helyszínen fogja megnézni, miképen valószínűtlenek meg az ő szépen, kifogástalanul kidolgozott terveit.

	Személy
	Helyszám
(Köt. v. füz.)	